

Key skills to successful breastfeeding

พว. ชญาดา สามารถ
คลินิกเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ โรงพยาบาลศิริราช

A photograph of a clinical office. In the center, a white desk is set up with a pink folder, a telephone, and some papers. An orange office chair is positioned behind the desk. To the right, there are two pink chairs. On the wall behind the desk, a framed picture of a baby is displayed. To the left, there is a white cabinet with glass doors. The room has large windows with light-colored curtains. A pink banner with white text is overlaid across the middle of the image.

คลินิกเลี้ยงลูกด้วยนมแม่โรงพยาบาลศิริราช

27 11:20

ขอบเขตการให้บริการ

ให้บริการ ให้คำปรึกษา และแก้ไขปัญหา แม่-ลูกที่มีปัญหาในการให้นมแม่ระดับซับซ้อนและรุนแรงตั้งแต่แรกเกิด-2 ปี ทั้งภายในและภายนอกโรงพยาบาล ครอบคลุมทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและจิตวิญญาณ

ขอบเขตการให้บริการ (ต่อ)

โดยมีแม่-ลูกและครอบครัวเป็นศูนย์กลางในการดูแลรักษาพยาบาล เพื่อให้

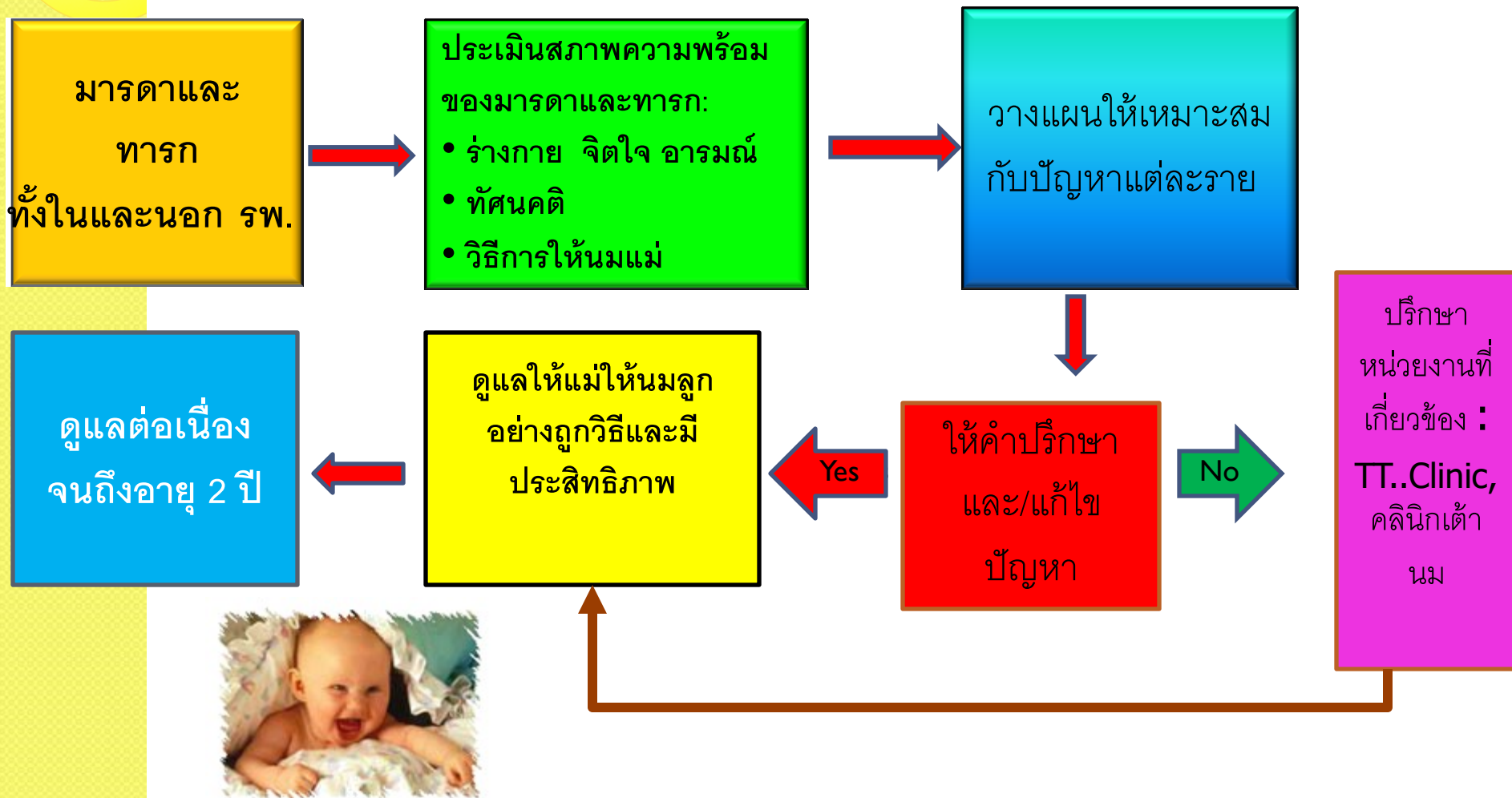
-แม่สามารถกลับมาเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ได้เป็นปกติ ถูกวิธี มีความสุขและปลอดภัยจากภาวะแทรกซ้อนที่ป้องกันได้

-เป็นที่ศึกษา ค้นคว้าและวิจัย

-เป็นที่ดูงานของนักศึกษาและบุคลากรทางการแพทย์

กระบวนการให้บริการ BF ในคลินิกเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ โรงพยาบาลศิริราช

Face to face, telephone, Facebook

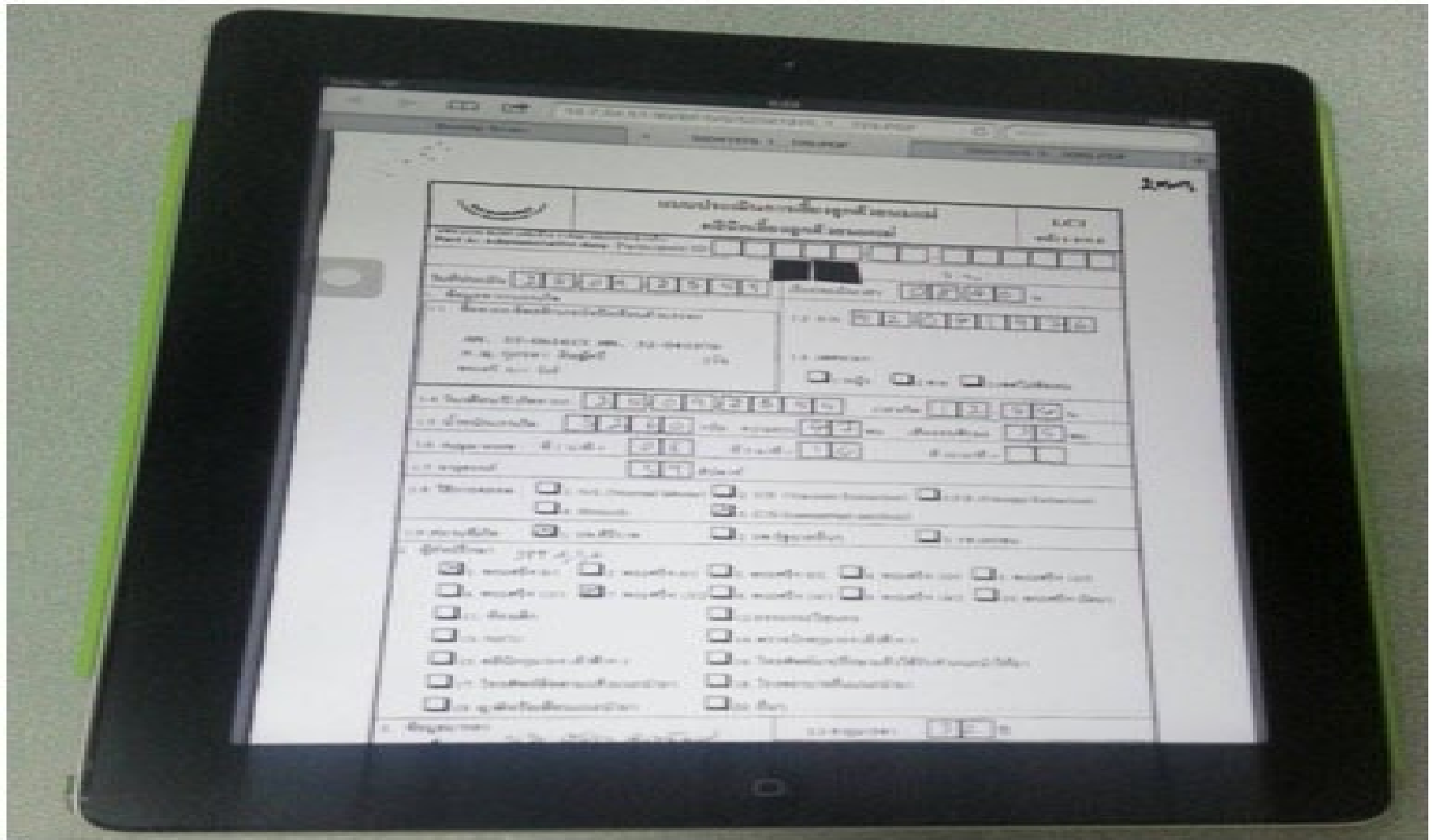
เทคนิคที่สำคัญในการให้นมแม่

- **Good start**
  1. **Good latch-on and effective suckling**
  2. **Correct Position แม่-ลูก**
  3. **Assessment**
  4. **Oxytocin reflex** ↑

การซักประวัติ

การบันทึกข้อมูล

การใช้แบบประเมิน Siriraj's Areola and Nipple Assessment (SANA)

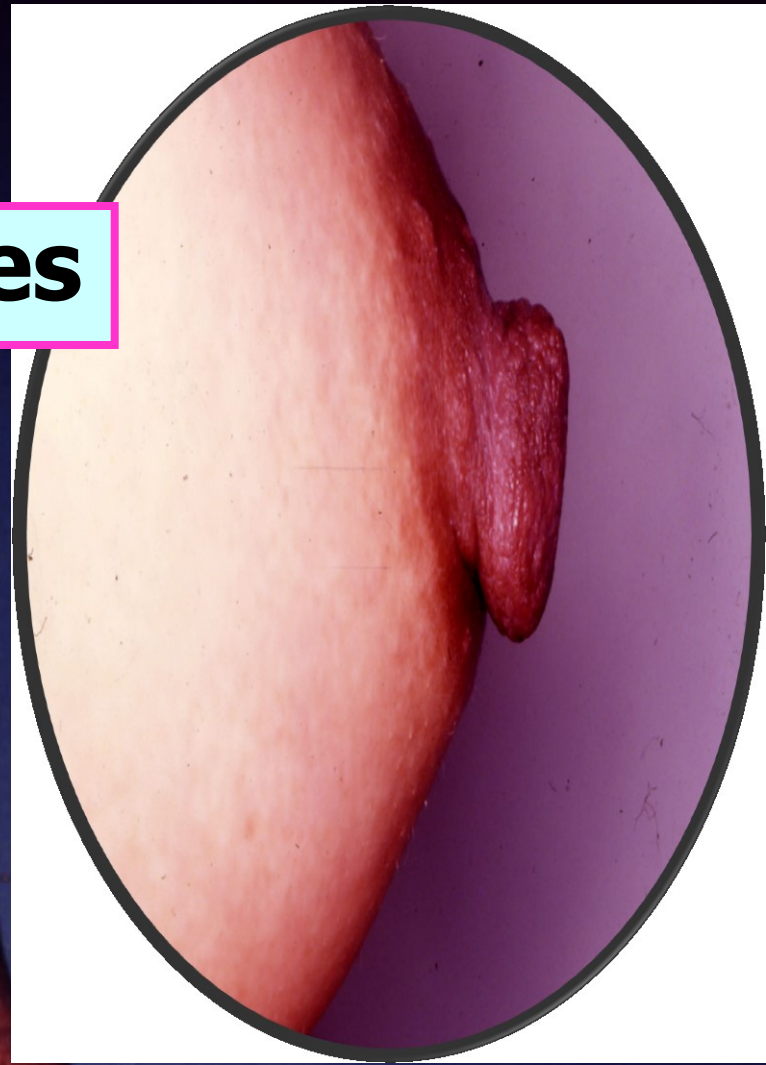
การตรวจห้วงมความยืดหยุ่นของลานห้วงม

cracked nipple and tongue tie

Long and Large Nipples

การประเมิน เต้านมและน้ำนม

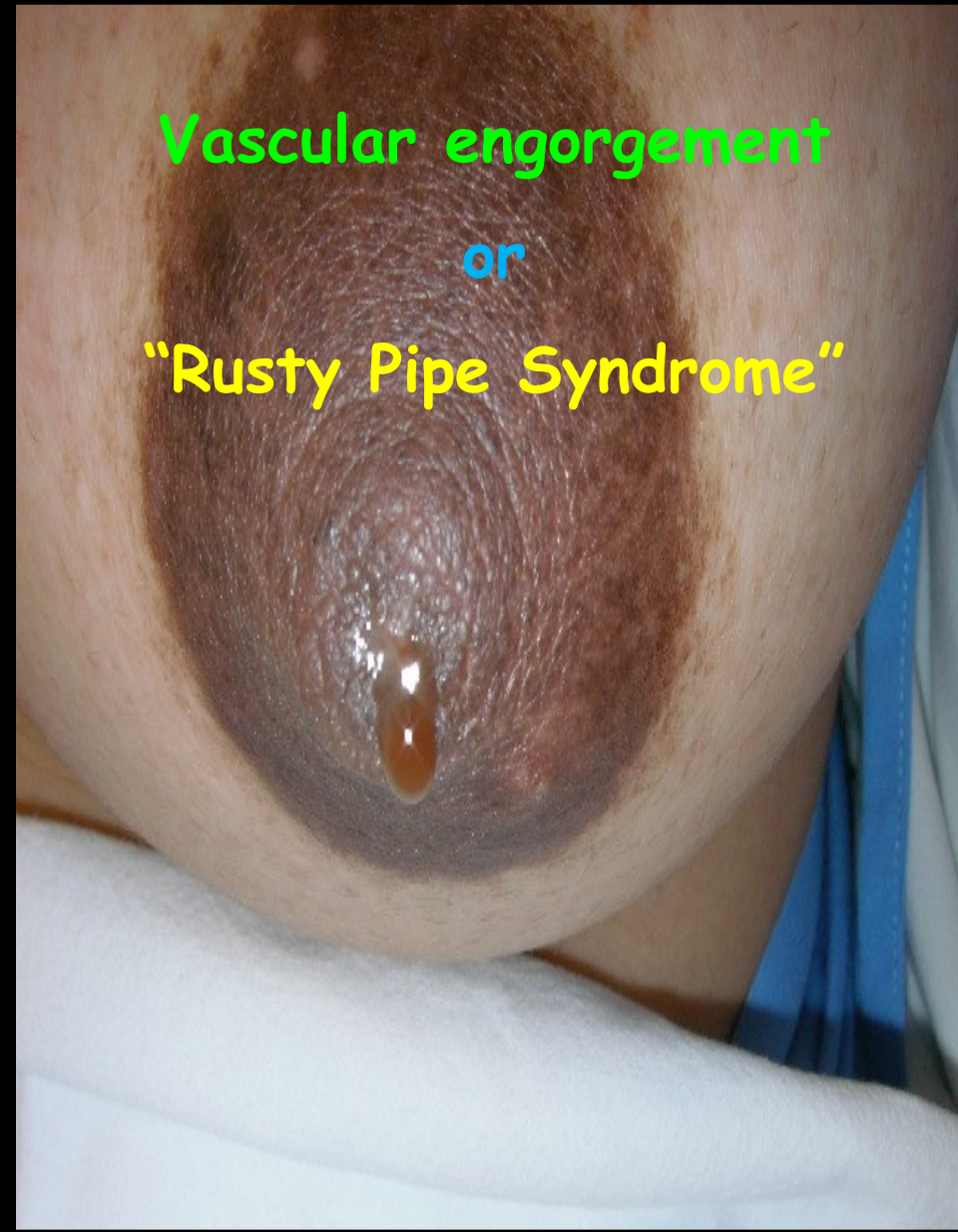
น้ำนมไม่พอ/น้ำนมน้อย

เป็นความจริง/คิดไปเอง

- ประเมินน้ำนมถูกวิธีหรือไม่
- ให้ลูกดูดถูกวิธี/ บ่อยพอหรือไม่
- นำหนักลูกขึ้นหรือลดตามเกณฑ์ปกติหรือไม่
- จำนวนอุจจาระ/ปัสสาวะปกติหรือไม่

**Forceful let-down &
oversupply**

**Vascular engorgement
or
"Rusty Pipe Syndrome"**

Blood in breast milk

Breast engorgement

Breast abscess

ประเมินช่องปากลูกและทำอุ้มให้นมของแม่

SIRIRAJ TONGUE-TIE SCORE (STT SCORE)

Tongue	Frenulum	 3	 2	 1
		mild	moderate	severe
Nipple	Function	 3	 2	 1
	sensation	Tongue at areola 4	Tongue at nipple — 2	No Latch on — 0

แม่หัวนมสั้นแตกจากลูกที่มี Mild Tongue-Tie

อาการของทารกที่มีภาวะ Tongue-Tie ที่ควรปรึกษากุมารศัลยศาสตร์

- ❖ ทารกอยากดูดนมแม่ แต่ดูดไม่ติด ร้องกวน
- ❖ ทารกดูดนมแม่ได้ แต่แม่รู้สึกเจ็บหัวนม หรือหัวนมแตก ทั้งที่ทารกอมหัวนมลึกพอและทำให้นมแม่ถูกต้อง
- ❖ ทารกดูดนมแม่ แต่ดูดเบาจนแม่รู้สึกได้และตรวจพบว่าขณะดูดเต้านมบริเวณเหนือลานหัวนมไม่ขยับตามแรงดูดของทารก
- ❖ แม้ทารกดูดนมแม่ได้แม่ไม่เจ็บหัวนม แต่ดูดบ่อยมากและดูดนาน น้ำหนักขึ้นน้อยและแม่ไม่ได้พักผ่อนเพียงพอ

ฝึกลูกดูดนมแม่ทั้งทำนึ่งและนอน

ดูดนมได้ดี หมายถึงดูดถูกวิธีมี ประสิทธิภาพ

- ลิ้นโอบใต้ลานห้วนม ริมฝีปากบานออกหุ้มลานห้วนม ด้านล่างมากกว่าด้านบน (asymmetrical latch on)
- ดูดแรงเป็นจังหวะช้าๆ (slow deep suckling) และ/หรือ เต้านมกระเพื่อมตามจังหวะที่ดูด หรือเห็นกล้ามเนื้อขากรรไกรขยับตามจังหวะการดูดของลูก
- แม่ไม่เจ็บห้วนมขณะที่ลูกดูดนม

ฝึกแม่ให้นมลูกด้วยท่าที่สุขสบายผ่อนคลาย

ฝึกแม่ให้สามารถให้นมลูกอย่างถูกวิธีและมั่นใจ

การแสดงออกของลูกเมื่อดูนมแม่อย่างมีความสุข

การแสดงออกของลูกเมื่อคุณแม่แม่อย่างมีความสุข

เพิ่มพลังอำนาจในตัวแม่

(empowerment)

เพื่อให้แม่มีความมั่นใจใน
ตัวเองเพิ่มขึ้น

โดย

ให้แม่ฝึกปฏิบัติจนลูกสามารถ
ดูดนมแม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
และมีความสุข

การมีส่วนร่วมของพ่อในการให้นมแม่

Twin baby

Manual milk expression

B

y

m

o

m

B

y

n

u

r

s

e

Lactation aid

Relactation

Suckling stimulation

กรณีทารกไม่พร้อมดูด

Blocked milk ducts

Breast massage

Breast massage

จับเครื่องปั้มนมผิดวิธี

จับเครื่องปั้มนมผิดวิธี

การใช้เครื่องปั๊มนม

ทางเดินหายใจต้องโล่ง / สอนแม่ให้หยอดน้ำเกลือลูก

การให้ออกสารเพื่ออ่านบททวนที่บ้าน

ดูดถูกวิธี

ปัญหาเรื่องน้ำนมแม่มีไม่พอจริงๆ นั้นสาเหตุมักเกิดจากทำให้นม การอมหัวนมไม่ลึกพอ และการดูดไม่มีประสิทธิภาพมากที่สุด ลูกดูดถูกวิธีมีลักษณะดังนี้

- ลูกนอนตะแคงท้องแนบท้องแม่เสมอ ไม่ว่าจะอยู่ในท่านั่งหรือนอน
- ปากลูกตรงหัวนมแม่ เคลื่อนศีรษะลูกเข้าหาหัวนมอมลึกถึงลานหัวนม
- ขณะลูกดูดปลายจมูกของลูกอยู่ชิดเต้านมเหลือช่องหายใจทางปีกจมูกริมฝีปากบนและล่างบานออกหุ้มลานหัวนมให้กระชับ ลิ้นอยู่ใต้ลานหัวนมเพื่อรีดน้ำนมเข้าปาก คางแนบเต้านม แก้มป้องไม่บุ๋ม
- ขณะลูกดูดนมแม่จะไม่มีเสียงดัง นอกจากได้ยินเสียงกลืนน้ำนมบ้าง

ข้อบ่งชี้ลูกได้นมแม่พอ

- ลูกดูดนมแม่ทุกครั้งตามต้องการแต่ละมือไม่ควรห่างเกิน 3 ชั่วโมง ในระยะ 3 เดือนแรกเกิด
- ดูดให้เกลี้ยงเต้าที่ละข้าง คือเต้านมแม่นุ่มลงจึงเปลี่ยนข้าง
- บัสสาวะใสสีเหลืองอ่อนมากกว่า 6 - 8 ครั้ง/วัน กรณีได้นมแม่อย่างเดียว
- อุจจาระนุ่มสีเหลืองทอง 3 - 5 ครั้ง/วัน หรือ 10 กว่าครั้ง/วัน ในระยะ 2-3 สัปดาห์แรกเกิด
- น้ำหนักขึ้น 150 - 200 กรัม/สัปดาห์ หรือ 500 กรัม - 1 กิโลกรัม /เดือน ในระยะ 6 เดือนแรกเกิด

6 เดือนแรก - ลูกควรได้นมแม่อย่างเดียว
หลัง 6 เดือน - เริ่มอาหารตามวัยโดยได้นมแม่
ต่อเนื่องจนลูกอายุ 1 ½ - 2 ปี

คลินิกเลี้ยงลูกด้วยนมแม่

โรงพยาบาลศิริราช

โทร. 0-2419-7000 ต่อ 5994 , 5995

เอกสารสำหรับประชาชน
เรื่อง

แนวทางสู่ความสำเร็จ

ของ

การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่

ผู้จัดทำ นางสาวธิดารัตน์ วงศ์วิสุทธิ พยบ.
ที่ปรึกษา

ผศ.พญ. สุอารีย์ อันตระการ

รศ. กรรณิการ์ วิจิตรสุนทร

โครงการส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่
คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล ม.มหิดล

ให้เอกสารเพื่ออ่านทบทวนที่บ้าน

การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่เป็นทั้งการให้อาหารที่ดีที่สุดแก่ลูกและเป็นการเรียนรู้ร่วมกันของแม่และลูกอย่างค่อยเป็นค่อยไป ซึ่งต้องใช้เวลาอย่างน้อยประมาณ 2-3 เดือน โดยลูกจะเริ่มเรียนรู้การดูดจากเต้านมแม่ให้น้ำนมเพื่อระงับความหิว ลูกจะชอบรสชาตินมแม่ เสียงพูด กลืนและสายตาของแม่ ตลอดจนสัมผัสอันอบอุ่นของวงแขนแม่

ส่วนแม่ก็ค่อยๆ เรียนรู้ที่จะวางตัวสบายๆกับลูก ทำจิตใจให้ปลอดโปร่งจากภาระทั้งหมด เพื่อจะได้สังเกตลูกได้เต็มที่ ว่าลูกชอบให้อุ้มแบบไหน ร้องแบบนี้หมายความว่าอย่างไร ในที่สุดแม่จะสามารถตอบสนองลูกได้ถูกต้องและเข้าใจได้ว่าการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่เป็นเรื่องของธรรมชาติที่มีความสุขและเป็นประโยชน์

แนวทางสู่ความสำเร็จของการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่

1. แม่ต้องเรียนรู้ ตั้งใจและมีความเชื่อมั่น
2. แม่ควรปรับอารมณ์และสร้างความรู้สึกที่ดีขณะให้นม หรือบีบน้ำนม เพื่อช่วยให้น้ำนมหลังออกจากเต้าได้เร็วและมาก
3. ลูกได้เริ่มดูดนมแม่โดยเร็ว ภายใน $\frac{1}{2}$ ชั่วโมงหลังคลอดและต่อเนื่อง
4. ให้ลูกดูดบ่อย และตามต้องการ
5. ให้ลูกดูดถูกวิธีและมีประสิทธิภาพ
6. สิ่งแวดล้อมสนับสนุน
  - * ในโรงพยาบาลได้รับคำแนะนำช่วยเหลือจากแพทย์และพยาบาล
  - * สมาชิกในครอบครัวให้กำลังใจและแบ่งเบาภาระงานบ้าน
  - * สังคมให้การยกย่องชมเชย ถือเป็นเรื่องปกติเมื่อลูกดูดนมแม่ในที่สาธารณะ

ผลดีของการดูดบ่อย ควรให้ลูกดูดนมแม่ทุก 2-3 ชั่วโมง หรือ 8-10 ครั้ง /วัน ตั้งแต่แรกเกิด

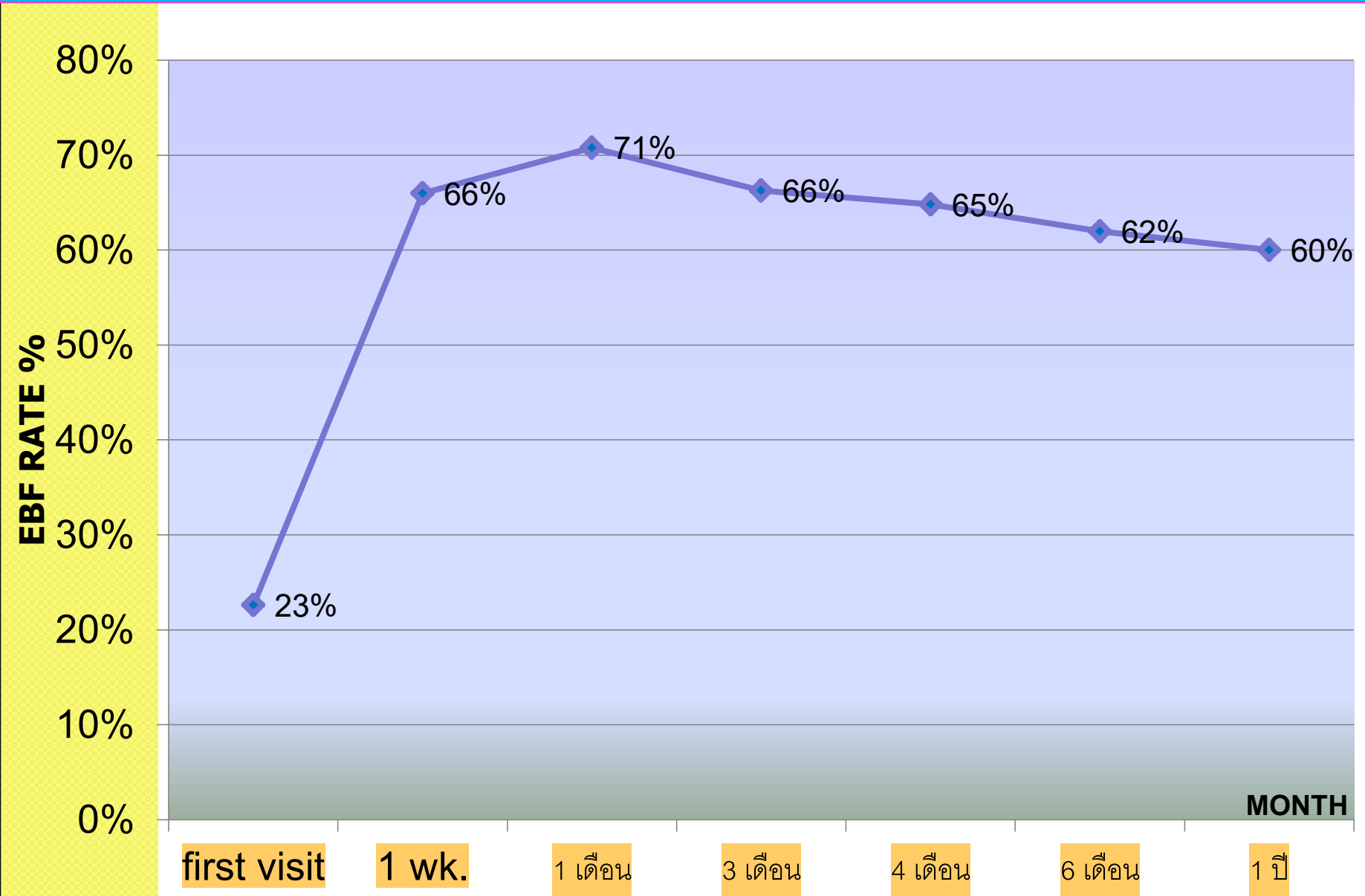
- จะเป็นการกระตุ้นให้นมแม่มาเร็วและมามาก
  - ช่วยระบายขี้เทาทำให้ลูกตัวเหลืองน้อยลง
  - ลดปัญหาต่างๆลง เช่น น้ำนมมาน้อย เต้านมคัด เต้านมอักเสบ ฯ
  - น้ำหนักลูกขึ้นเร็ว
- ระยะนี้ลูกและแม่ควรอยู่ในห้องหรือนอนเตียงเดียวกันจะทำให้ลูกดูดนมแม่ได้บ่อยและตามต้องการ ลูกรู้สึกอบอุ่น ปลอดภัย ร้องน้อย สงเสริมให้แม่ลูกเกิดความรักความผูกพัน

บทบาทสำคัญของบุคลากรส่งเสริม การเลี้ยงดูด้วยนมแม่

“เป็นผู้ประสานเชื่อมโยง

ความสามารถของแม่ในการตอบสนอง
ความต้องการของลูกได้อย่างเหมาะสม”

EXCLUSIVE BREASTFEEDING (EBF)

A warm, orange-toned photograph of a woman smiling and holding a baby. The woman is on the right, looking towards the baby on the left. The baby is wearing a white onesie. The background is slightly blurred, suggesting an indoor setting. The overall mood is affectionate and joyful.

“ความฝันของผู้เป็นแม่คนหนึ่งที่ยากทำหน้าที่แม่ให้
สมบูรณ์ด้วยการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่เป็นจริง”

น้อง เฟรเบต์ และคุณแม่ บพกวัฐ

“ความฝันของผู้เป็นแม่คนหนึ่ง
ที่ยากทำหน้าที่แม่ให้สมบูรณ์

ด้วยการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่เป็นจริง”

ความสุขที่เราสร้างได้

My Right

Breastfeeding

พัสณา
เลี้ยงลูก
คุณแม่แม่

สวัสดีค่ะ

ยินดีต้อนรับ ผู้มาเยือนทุกท่าน

Tel. 02-419-5994-5 ในเวลาราชการ